Kansaneläkelaitos
Etuuspalvelut
Lakiyksikkö

21.11.2016

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 23.11.2016/HE 210/2016 vp

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakutsun ja lausuntopyynnön johdosta Kansaneläkelaitos esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen tarkoituksena on nopeuttaa työn vastaanottamista ja lyhentää työttömyysjaksoja tiukentamalla työn vastaanottovelvollisuutta ja aktivointitoimenpiteisiin osallistumisvelvollisuutta.

Kansaneläkelaitos katsoo, että esitetyt muutokset yhdessä muiden kaavailtujen toimenpiteiden kanssa voivat tehostaa työn nopeaa vastaanottamista, lyhentää työttömyysjaksoja, alentaa rakenteellista työttömyyttä ja säästävät julkisia voimavaroja.

Kansaneläkelaitoksen mukaan esitetyt muutokset todennäköisesti johtavat siihen, että ehdotetun seuraamusjärjestelmän johdosta osa asiakkaista hakeutuu nopeammin töihin, mutta toisaalta osa asiakkaista voi sanktioiden johdosta ajautua toimeentulotuen piiriin pitkäaikaisestikin.

Esityksen mukaan seuraamusjärjestelmä ei yksinään vaikuta työttömien työllistymiseen, vaan edellytyksenä on, että työ- ja elinkeinotoimistot tehostavat työnhakijan omatoimisen työnhaun seurantaa ja työn tarjoamista nykyisestä. Ohjausvaikutus toteutuu, mikäli työttömyysturvasäännökset ovat selkeitä ja työnhakija tietää ennakolta, millainen toiminta johtaa seuraamukseen. Kansaneläkelaitos tukee tavoitetta, jonka mukaan työttömyysturvalakia selkeytettäisiin siten, että moitittava menettely ja siitä johtuvat seuraamukset kävisivät laista mahdollisimman yksiselitteisesti ilmi.

Korvaukseton määräaika

Kansaneläkelaitos kannattaa ehdotusta korvauksettoman määräajan alkamisesta 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien. Tällöin tilanteet, joissa työttömyysetuus evätään takautuvasti, vähentyisivät. Työttömyysetuuden maksajalle aiheutuisi vähemmän hallinnollista työtä etuuden tarkistamisesta ja takaisinperinnästä. Lisäksi muutos todennäköisesti vähentäisi myös valitusten määrää. Takaisinperintä usein heikentää perusturvan varassa elävän työttömän työnhakijan toimeentuloa, mikä saattaa johtaa henkilön hakeutumaan toimeentulotuen piiriin.

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja osallistuminen aktiivitoimenpiteisiin

Esityksessä ehdotetaan, että työnhakija menettäisi oikeuden työttömyysetuuteen kieltäydyttyään ilman pätevää syytä hänelle tarjotusta työttömyysturvalaissa tarkoitetusta työllistymistä edistävästä palvelusta, vaikka osallistumisesta palveluun ei olisi sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä

Postiosoite
PL 78
00381 Helsinki

Käyntiosoite
Höyläämötie 1 a B
00380 Helsinki

Sähköposti
etunimi.sukunimi@kel

Puhelin
020 634 11

korvaavassa palvelussa. Lähtökohtana olisi edelleen palveluista sopiminen työllistymissuunnitelmassa, mikä Kansaneläkelaitoksen näkemyksen mukaan parantaa työnhakijan mahdollisuuksia ennakoida oman toimintansa vaikutusta työttömyysturvaoikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan seuraamussäännöksen soveltamisalan laajentamista työttömyysturvalaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palveluiden lisäksi myös muihin työ- ja elinkeinotoimiston järjestämiin työllistymistä edistäviin palveluihin, joita työ- ja elinkeinotoimisto tai muu palveluntuottaja tarjoaa työnhakijalle.

Kansaneläkelaitoksen näkemyksen mukaan korvauksettoman määräajan asettaminen silloin, kun kyse ei ole työnhakijan kanssa sovitusta palvelusta, heikentää työnhakijan mahdollisuuksia ennakoida, minkä sanktioluonteisen seuraamuksen hän saattaa saada kieltäytymisestään. Tämä todennäköisesti lisää valitusten määrää.

Eeva Vartio
lakimies

Etuuspalvelujen lakiyksikkö
Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskus